

הגיאולוג יוסי לנגוצקי: 96 10.1.96

"כמות הנפט באזור ים המלח עשויה להגיע למיליוני חביות"

האם יש משמעות חריגה לנפט שהתגלה במבחני ההסקה שנערי כו באחת השכבות בקידוח? למיטב זכרוני שפיעת הנפט שנמדדה בקידוח אמונה, כ-600-800 חביות ליממה, היא המקסימלית שנמדדה אי פעם בארץ. אמנם, המי דובר במדידות זמניות, שלא ניתן להקיש מהן על הפוטנציאל הממשי של אותה שכבה. ואולם, סביר שלאור ייצוב השפיעה וביצוע מדידות מבוקרות יותר, יתבצע אומדן מדויק של השפיעה הצפויה בעתיד.

מה ידוע לנו על השכבה?

המדובר בשכבה השייכת ל"תצורת ימין" (גיל טריאס תחתון). זהו סלע מאגר הבנוי מגיר, ועיקר הנפט אינו מצוי בנפח הסלע, אלא במערכת סדקים בשכבה. סוג סלע זה בעייתי למאגר, וייתכן שטיי פול בסלעים באמצעות חומצות ישפר במידה מסוימת את השפיעה. מה ניתן לומר על איכות הנפט שהתגלה?

פעם נוספת אנו נתקלים בנפט קל ואיכותי (API 31) המצוי בתת השטח באזור שקע ים המלח. בנוסף לשפע נביעות הנפט הכבד (אסי פלט) באזור הדרומי של ים המלח, הרי שנפט קל (איכותי) נתגלה כ-80' בקידוחים "מצדה 1", "צוק תמרור 1" (7,000 חביות) ו"צוק תמרור 3" (הפקה יומית של 100 חביות, 34 אלף חביות עד כה). כן התגלה נפט קל ואיכותי מצידו המזרחי של ים המלח בקידוח "עין חומר 1", אך בכמויות לא מסחריות.

מה ההשקפה הרווחת בין גיאולוגים לגבי פוטנציאל הנפט באזור ים המלח?

אזור ים המלח הוא רצועה אחת מתוך שלוש רצועות מבטיחות בישראל. שתי הרצועות האחרות הן בים התיכון (המדף הימי) ורצף עת המבנים העמוקים במרכז הארץ (מודיעין/ראש העין/מענית). התי פיסה המקובלת כיום על מירב המומחים היא שהנפט המצוי בשקע ים המלח נוצר מפצלי שמן. סלעי המקור הונחתו בעת יצירת השקע לעומק של 6,000 מטר ויותר - עומקים שבהם מתקיימים תנאים מתאימים להיווצרות נפט. נראה כי הנפט נרד למעלה ונלכד במלי כודות בדרך. באשר למלכודות יש לייחס חשיבות רבה לשכבות המי לח המשתרעות על פני שטחים נרחבים, שעוביים מגיע למאות מטרים.

מומחים בינלאומיים העריכו כמה פעמים בעבר, כי כמויות הנפט שעשויות להימצא באזור ים המלח מסתכמות במאות מיליוני חביות. כיצד ייתכן שעוד כה לא התגלה באזור נפט בכמות מסחרית? לרעתי הסיבה נעוצה בכך שעד היום לא בוצע מאמץ חיפושים שיטתי וארוך טווח על פני מלוא השטח. מאז שנות ה-50 ועד היום, נקדחו באזור ים המלח כ-20 קידוחים בלבד, מרביתם לעומקים של עד 2,000-2,500 מטר, בעיקר בשולי השקע. המאמץ בוצע במרוכז, זאת במקום לפעול בסכלנות ובשיטתיות. כמו כן, בעבר הופסקו פעולות החיפוש 3 פעמים, ככל פעם ל-7-8 שנים. כשהקידוחים מעי טים ורדודים יחסית, אין פלא שלא הגענו למימוש הפוטנציאל הקיים באזור.